

Illustratie Cyprian Koscielniak

ONDERHOUD

Koester onze schoolgebouwen

Terecht vraagt Annet Dries van de PO-Raad aandacht voor de slechte staat van veel schoolgebouwen (24/6). Volgens haar kan er geen goed onderwijs worden gegeven in een verouderd gebouw. Het probleem ligt echter niet in de ouderdom van een schoolgebouw, maar in falend onderhoud en achterhaald beleid. De ‘oude’ schoolgebouwen zelf hebben juist vaak opmerkelijk veel kwaliteiten, die het waard zijn om te behouden voor nu en de toekomst. Het overheersende beleid van gemeenten en schoolbesturen gaat uit van een cyclus van sloop en nieuwbouw na circa veertig jaar. Dat is een nodeloze verspilling van kwaliteit, geld en CO₂, die inmiddels financieel, cultureel en ecologisch onhoudbaar is geworden. Er is een beter alternatief. Goed onderhoud en periodieke hoogwaardige renovatie is aantoonbaar goedkoper, duurzamer en levert vaak betere kwaliteit op. Bij stichting Mevrouw Meijer - gericht op het behoud en de transformatie van schoolgebouwen - passen we dit alternatief al jaren toe. Succesvolle voorbeelden zijn De Zevensprong in Best, De Albatros / De Fontein in Dordrecht en mbo-school Nimeto in Utrecht. Met het rekenmodel EcoQuaestor rekenen we renovatie en nieuwbouw op gelijke voet door. Hoogwaardige renovatie blijkt 10 tot 30 procent goedkoper, terwijl de CO₂-uitstoot

zelfs 30 tot 50 procent lager is. Deze keuze tussen renovatie en sloop/nieuwbouw speelt momenteel bij duizenden scholen in het land, met name uit de periode 1945-1985. Zij vormen een prachtige en karakteristieke erfenis. Ze zijn veelal ruim, licht, eenvoudig en flexibel ontworpen. Ze hebben vaak een sterke sociale en historische worteling in hun wijk of dorp. Deze schoolgebouwen zijn meer dan stenen: ze vormen een plek van geschiedenis en gemeenschap. De schoolgebouwen laten zich al decennialang prima aanpassen aan veranderende onderwijsseisen. Met goed onderhoud kunnen ze dat nog veel langer blijven doen. Maar juist aan dat onderhoud schort het vaak. Gemeenten en schoolbesturen zijn hiervoor verantwoordelijk, en veel oudere scholen worden verwaarloosd, hetzij uit slordigheid, gebrek aan geld of bewust beleid. Een verklaring hiervoor is de verwarring tussen boekhoudkundige afschrijving en bouwkundige levensduur. In gemeentelijke huisvestingsplannen worden gebouwen ouder dan veertig jaar als ‘afgeschreven’ beschouwd, vaak voorzien van een rode kleurcode: rijp voor sloop. Schoolbesturen vermindere het onderhoud dan alvast, ook als er nog geen zicht op nieuwbouw is. De gebouwen hollen achteruit. Leerlingen

en docenten zijn de dupe. De boekhoudkundige verblinding leidt letterlijk tot een afbraakbeleid. Vergelijk het met een eigen woning: niemand zal zijn huis slopen zodra de hypotheek is afbetaald. Maar bij scholen is dit de regel. Het achterstallig onderhoud van onze schoolgebouwen vormt inderdaad een groot probleem. Maar de aanpak moet en kan anders, beter en aantrekkelijker dan de PO-Raad meent. Juist in de oudere schoolgebouwen liggen prachtige kwaliteiten besloten die oplossingen bieden voor verduurzaming en het bewaken van ecologische grenzen, voor functionaliteit en voor beter onderwijs. Nederland heeft genoeg schoolgebouwen. Er hoeft per saldo niets bij. Er moet worden ingezet op consequent goed onderhoud, en eens in de dertig à veertig jaar een grondige renovatie, al dan niet met aanpassingen of verbouwing. Zo kan de bestaande voorraad scholen weer tientallen jaren overtuigend vooruit. De verduurzaming ligt niet in sloop, maar in zorgvuldig behoud, en in de architectonische verbeeldingskracht om het bestaande nieuwe mogelijkheden te geven.

Floris Alkemade is lid van het bestuur van Mevrouw Meijer en voormalig Rijksbouwmeester. **Wilma Kempinga** is oprichter van Stichting Mevrouw Meijer.